

Vantaan kaupungin liittyminen Luontoviisaat kunnat-verkoston jäseneksi

VD/5350/00.02.01.00/2024

TeA/JV/AV

Luontoviisaat kunnat -verkosto

Luontoviisaat kunnat -verkosto perustettiin 31.1.2023. Siihen liittyminen edellyttää kunnanvaltuuston, -hallituksen tai muun vastaavaa toimivaltaa käyttävän tahon päätöstä sekä Luontoviisaat kunnat -verkoston kriteerien täyttämistä. Tällä hetkellä liittymisen on tehnyt kuusi kuntaa, muun muassa Espoo. Monet kunnat ovat valmistelemassa liittymistään.

Verkostoa koordinoi valtakunnallisesti Suomen ympäristökeskus (SYKE) yhdessä Kuntaliiton kanssa. Verkostoon osallistuminen on maksutonta. Luontoviisaaksi kunnaksi hakevalla kunnalla on neljä vuotta aikaa täyttää Luontoviisaat kunnat -verkoston kriteerit jäseneksi hyväksymisen jälkeen. Luontoviisaat kunnat -verkoston kriteereillä tarkoitetaan kuntien luontokadon hillintätoimia ja linjauksia, joilla kunta uskottavasti sitoutuu vähentämään oman toimintansa luontoa heikentäviä vaikutuksia ja edistämään luonnon monimuotoisuutta (lumo). Kunta oman toimintansa lisäksi sitoutuu vaikuttamaan alueensa toimijoihin, kuten asukkaisiin, yrityksiin, maa- ja metsätalousyrittäjiin sekä vapaa-ajan asukkaisiin siten, että alueen toimijoiden tietoisuus luonnon monimuotoisuudesta lisääntyy.

Vantaa voi hyödyntää verkostosta saatavaa osaamista oman luontopositivisuustavoitteensa toteuttamisessa. Luontoviisaan kunnan kriteerit edistävät ja jäsentävät Vantaan omaa tavoitetta. Lisäksi vastavuoroisesti tietoisuus Vantaan hyvistä käytännöistä leviää verkostossa ja sen ulkopuolelle.

Verkosto tarjoaa muun muassa:

- SYKE:n ja Kuntaliiton tukitiimin
- Oikeuden osallistua ohjausryhmään. Jäsen voi olla kunnanjohtaja tai hänen nimittämä kunnan edustaja
- Vuosittaisen tapaamisen jäsenille, jossa kunnat pääsevät vaihtamaan kokemuksia sekä keskustelemaan haasteita ja onnistumisista muiden kanssa. Mahdollisuuksien mukaan edistetään luontoviisaiden kuntien yhteisiä hankerahoitushakuja
- Tukitiimi tukee luontoviisaiden kuntien lumo-työtä asiantuntijatiedon jalkautuksella.
- Luontoviisaat kunnat -verkoston jäsen saa itselleen käyttöoikeuden Luontoviisaat kunnat -verkoston logoon.

Verkoston luontokriteerit

- I. Kunta sitoutuu kuntastrategiassa tai muussa strategisessa asiakirjassa luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen.
- II. Kunta laatii luonnon monimuotoisuuden turvaamisen lumo-toimintaohjelman tai -strategian (kunnallinen tai alueellinen). Lumo-ohjelma voi olla osa kunnan ympäristöohjelmaa.
- III. Kunta sitoutuu seuraamaan lumo-ohjelman etenemistä.
- IV. Kunta perustaa poikkitoimialaisen työryhmän edistämään luonnon monimuotoisuutta.
- V. Kunta kartoittaa omistamiensa maa- ja vesialueiden arvokkaat luontokohteet. Arvokkailla luontokohteilla tarkoitetaan esim. uhanalaisia luontotyyppejä ja suojeltuja alueita (katso ymparisto.fi). Kunta vie keräämänsä tiedon omaan ja mielellään myös kansallisiin, kuten FEO:n ja Laji.fi:n, tietojärjestelmiin.

- VI. Kunta ottaa luonnon monimuotoisuuden huomioon omistamiensa metsien sekä hallinnoimiensa viher-, virkistys- ja vesialueiden hoitokäytännöissä. Huomioimisella tarkoitetaan sitä, että kriteerit on kirjattu kunnan lumo-ohjelmaan, viher- ja metsänhoitosuunnitelmaan tai muuhun vastaavaan hoitosuunnitelmaan. Tarvittaessa kunta uudistaa hoitokäytännöt kriteerien mukaisiksi.
- VII. Kunta sitoutuu lisäämään kuntalaisten ja yritysten lumo-tietoutta ja osallistamaan heitä lumo-ohjelman suunnitteluun ja toteutukseen.
- VIII. Kunta sitoutuu lisäämään henkilöstön ja kuntapäättäjien tietoisuutta luonnon monimuotoisuudesta.

Toimintalinjaukset

1. Kunta ottaa monimuotoisuusnäkökulman huomioon kaikessa merkittävässä päätöksenteossaan.
2. Kunnanjohtaja tai hänen nimeämänsä muu kunnan työntekijä toimii Luontoviisaat kunnat -verkoston johtoryhmän jäsenenä. Johtoryhmä kokoontuu kahdesti vuodessa
3. Kunta nimeää yhteyshenkilön, joka toimii tiedonvälittäjänä kunnan ja Luontoviisaat kunnat-verkoston tukitiimin (Syke ja Kuntaliitto) välillä.
4. Kunnan perustamassa työryhmässä on edustettuna tärkeimmät hallinnonalat. Työryhmä pyrkii aktiivisesti vähentämään eri hallinnonalojen toiminnasta aiheutuvia haittoja luonnon monimuotoisuudelle.
5. Työryhmä ja yhteyshenkilö vastaavat esimerkiksi seuraavista tehtävistä:
 - vuosittain suunnitelma luonnon monimuotoisuutta edistävistä investoinneista
 - vuosittain suunnitelma, joka osoittaa, millä toimenpiteillä ja investoinneilla kunta edistää Luontoviisaat kunnat -verkoston kriteerien täyttymistä sekä luonnon monimuotoisuuden edistämistä
 - merkittävimmät toimet kootaan vuosittain ja julkaistaan kunnan verkkosivuilla tai muulla tavalla
 - tieto tehdyistä toiminnoista toimitetaan myös Luontoviisaat kunnat -verkoston tukitiimille
 - kunnan henkilöstölle ja kunnanvaltuustolle tiedotetaan vuosittain toiminnan saavutuksista
 - alueen asukkaille, yrityksille sekä maa- ja metsätalousyrittäjille viestitään mahdollisuuksista turvata luonnon monimuotoisuutta. Luonnon monimuotoisuudesta viestiminen voidaan liittää esimerkiksi osaksi varhaiskasvatusta sekä opetussuunnitelmaa.

Vantaan edellytykset verkostoon pääsyle

Luontokriteerit I ja II: Vantaan nykyisessä kaupunkistrategiassa Innovaatioiden Vantaa on strategisena painopisteenä resurssiviisas ja hiilineutraali Vantaa, joka sisältää tavoitteen huolehtia Vantaan luonnon monimuotoisuuden säilymisestä. Strategiaa toteuttaa Resurssiviisauden tiekartta, johon on sisällytetty Monimuotoinen luonto -kaista. Sen perusteella on laadittu koko kaupunkiorganisaation kattavat yksityiskohtaiset toimenpiteet. Kaupungin strategian ja Resurssiviisauden tiekartan päivitystyössä 2024–2025 tuodaan luontoposiitiivisuustavoite osaksi uutta strategiaa ja tiekarttaa.

Luontokriteeri III: Resurssiviisauden tiekarttaa ja sitä toteuttavia toimenpiteitä seurataan avoimen Ympäristövahti-työkalun avulla. Toimenpiteiden toteutuminen raportoidaan valtuustolle vuosittain ympäristövastuureportissa, johon sisältyy ympäristötilinpito. Vuonna 2024 otettiin käyttöön ilmastobudjetointi, jota laajennetaan koskemaan myös luontoinvestointeja.

Luontokriteeri IV: Innovaatioiden Vantaa -strategian Ekologisesti kestävä Vantaa -strategiateemaryhmä toimii poikkitoimialaisena työryhmänä.

Luontokriteeri V: Ympäristökeskus on käynnistänyt koko Vantaata koskevan luontoinventoinnin. Se saadaan valmiiksi 2026–2027 riippuen määrärahoista.

Luontokriteeri VI: Vantaan metsänhoidon periaatteidenkaupungin metsiä hoidetaan vain virkistysmetsinä ja luonnon monimuotoisuus huomioidaan hyvin. Kadut ja puistot -palvelualue käy vielä läpi luonnonmonimuotoisuus kriteerit hallinnoimiensa viher-, virkistys- ja vesialueiden hoitokäytännöissä.

Luontokriteeri VII ja VIII: Kaupungin strategian ja Resurssiviisauden tiekartan päivittämistyössä 2024–2025 osallistetaan kuntalaisia ja yrityksiä erityisesti luonnon monimuotoisuuteen liittyvien tavoitteiden asettamisessa. Samalla lisätään henkilöstön ja kuntapäätäjien tietoisuutta luonnon monimuotoisuudesta. Viestintä on jatkuvaa päivittämistyön jälkeenkin.

Luontoviisaat kunnat –verkoston tukitiimi on 3.9.2024 ilmoittanut, että Vantaa täyttää vaaditut luontokriteerit ja hyväksytään verkoston jäseneksi.

Kaupunginhallitus 7.10.2024 § 18

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään, että

- a) Vantaa ilmoittaa sitoutuvansa luontokriteereihin, minkä seurauksena Vantaasta tulee Luontoviisaat kunnat -verkoston jäsen, ja
- b) Vantaan kaupungin luontoviisauden työryhmäksi nimetään Ekologisesti kestävä Vantaa -strategiateeman ohjausryhmä.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Ympäristökeskus -palveluyksikkö

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus

Lisätiedot:

ympäristöpalveluiden päällikkö Jari Viinanen, puh. 040 723 8353, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi
ympäristösuunnittelija Annina Vuorsalo, puh. 0405954212, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi